

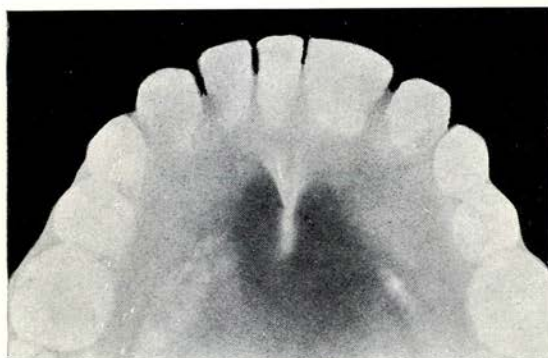
EEN OPMERKELIJK GEVAL VAN DUBBELTANDFORMATIE

H. BOS

In de loop der jaren zijn veel gevallen van dubbeltanden beschreven. Daarbij is gebleken dat de beschouwingen over het ontstaan van deze anomalieën nog wel eens aanleiding kunnen geven tot misverstanden. Dit is begrijpelijk omdat bij de waarneming van zulke elementen onmiddellijk de principiële vraag kan worden opgeworpen: is de dubbeltand in wezen het produkt van versmelting of integendeel juist van splitsing. Met andere woorden: heeft men te doen met *synodontie* of met *schizodontie*?

Soms is het antwoord niet moeilijk te geven. *Synodontie*, berustend op de versmelting van twee tandkiemen, die tot de normale reeks behoren, leidt onvermijdelijk tot vermindering van het normale aantal. Men vindt dit verschijnsel nu en dan in het melkgebit en dan speciaal in het onderfront: met name een vereniging van i_1 en i_2 inferior. Deze vormen dan te zamen een relatief zeer brede tand; het gevolg is dus dat in het betrokken kwadrant van een overigens compleet melkgebit in plaats van 5 slechts 4 afzonderlijke elementen worden aangetroffen, nl. (i_1+i_2), c, m_1 , m_2 , of ook wel eens i_1 , (i_2+c), m_1 , m_2 . In het blijvende gebit is synodontie nog zeldzamer (afb. 1).

Over de vraag waarom nu juist deze anomalie speciaal in het melkgebit voorkomt – terwijl voor het overige de melkelementen veel minder aan vormafwijkingen onderhevig zijn dan de blijvende – kan men van mening verschillen. Wellicht is de oorzaak hierin te zoeken dat de kiemen van de melkfronttanden op relatief geringe afstand van elkander zijn gelegen, zo-



Afb. 1.

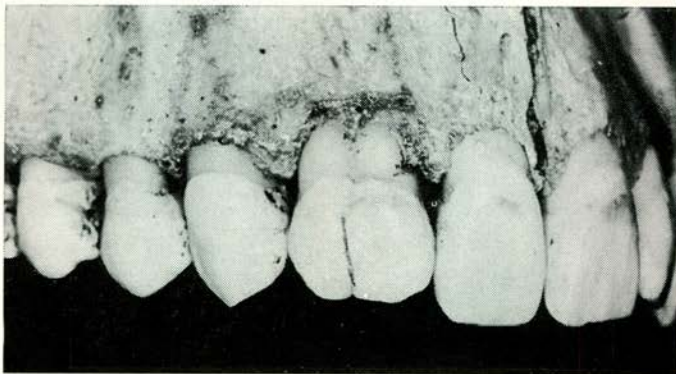
dat versmelting eventueel gemakkelijker tot stand kan komen dan bij de blijvende.

Is aldus syndodontie een gemakkelijk te aanvaarden begrip, bij de zg. *schizodontie* liggen de zaken enigszins anders. Daar heeft men niet te maken met vermindering van het normale aantal: integendeel, de vermeende kiemsplitsing heeft uiteraard de tendens het aantal elementen te vermeerderen. Deze vermeerdering zal zéker tot stand komen wanneer de splitsing volledig is. Men ziet dit verschijnsel soms – zij het tamelijk zelden – in de bovenkaak, met name bij I_2 superior. In plaats van één laterale incisief zijn er dan dus twee gevormd.

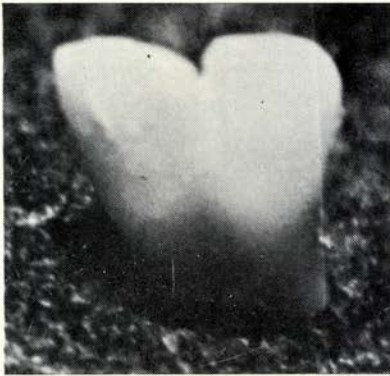
Maar dan komt aanstonds de vraag op: is deze verdubbeling wel noodzakelijk het produkt van kiemsplitsing? Kunnen er niet twee afzonderlijke kiemen aan ten grondslag liggen: de normale en een overtallige? Het bewijs voor het één of het ander is achteraf bezwaarlijk te leveren.

Zo ook wanneer de vermeende splitsing onvolledig is (afb. 2): de zogenaamde tweelingtand met gemeenschappelijke wortel. Deze kan men beschouwen als een produkt van kiemsplitsing, maar met evenveel recht als een versmeltingsprodukt van een normale kiem met een overtallige. Dat de meningen hierover nog verdeeld zijn blijkt uit recente bijdragen van De Boer (1964) en De Jonge (1964) in dit tijdschrift.

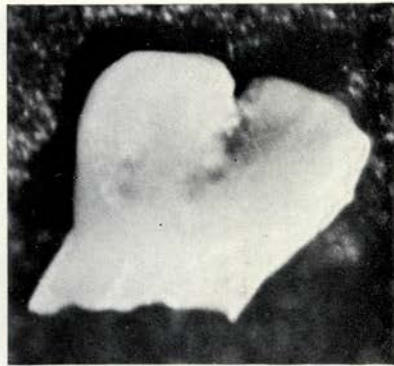
Bij voorkeur wil ik hier dan ook niet verder op ingaan, maar mij liever beperken tot de vermelding van een geval uit mijn praktijk, dat op grond van het vorenstaande kennelijk tot de groep van de syndodontieën behoort. Het opmerkelijke ervan is dat het niet bleef bij de versmelting van twee melkfronttanden ($i_1 + i_2$ inferior), maar dat óók de kiemen van hun opvolgers in het blijvende gebit in een versmeltingsproces betrokken waren geweest.



Afb. 2.



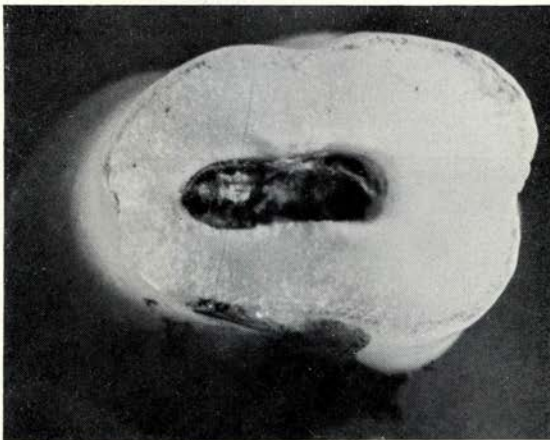
Afb. 3a.



Afb. 3b.

In juni 1967 kwam mevrouw S. met haar 6-jarig zoontje op mijn spreekuur. Zij was ongerust over de naar haar mening „grote” melktand in de rechter onderkaak van haar kind, temeer omdat een nog grotere opvolger aan de linguale zijde daarvan te voorschijn kwam. Nadat ik de losstaande melktand had verwijderd verzocht ik de patiënt in september daaraanvolgend terug te komen. Bij die gelegenheid heb ik afdrucken genomen.

Bij het onderzoek van deze dubbel-melktand (afb. 3a en 3b) bleken de afzonderlijke contouren van de beide delen, waaruit het element was opgebouwd, van de incisale rand tot aan de cervicale geheel aanwezig te zijn. Bij sondering van de pulpakamer bleek deze van de incisale rand tot halverwege de kroon door een scheidingswand in twee compartimenten te zijn verdeeld. Bij de cervicale rand waren deze beide compartimenten tot één ruimte samengevloeid, hetgeen doet vermoeden dat vóór de resorptie van



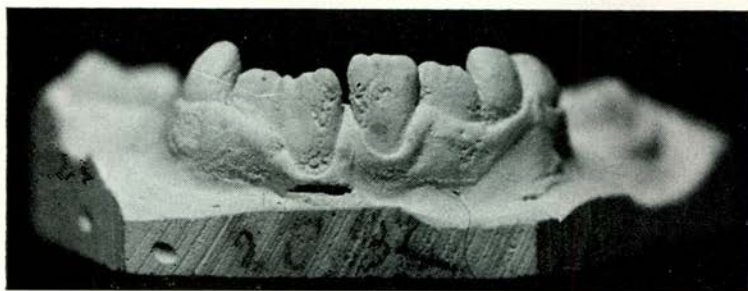
Afb. 4.



Afb. 5.

de radix het element één wortel met een ongedeeld kanaal had bezeten (afb. 4). Bij nauwkeurige beschouwing van de anatomische vorm van deze dubbelmelktand dringt zich de gedachte aan de versmelting van twee elementen uit de normale reeks ook sterk op.

Zoals gezegd toonden de overeenkomstige elementen van het blijvende gebit eveneens duidelijke verschijnselen van versmelting. Blijkens het röntgenbeeld (afb. 5) zijn alleen de kronen vergroeid: de radices divergeren boogvormig. De vergroeiing van de kronen is ook niet regelmatig tot stand gekomen. Op de plaats van versmelting bevindt zich een glazuurmassa, die zich als het ware loodrecht tussen de beide heeft ingewrongen en daarbij de vorm van een minuscuul incisiefje heeft aangenomen (afb. 6a en 6b).



Afb. 6a.



Afb. 6b.

De zeldzaamheid van dit geval leek mij publikatie te rechtvaardigen. Modellen, röntgenfoto en dubbeltand bevinden zich thans in de Odontologische afdeling van het Anatomisch-embryologisch laboratorium van de universiteit van Amsterdam.

Literatuur:

Boer, J. G. de (1964): Ned. Tijdschr. v. Tandheelk. 71: 417 en 873.

Jonge, Th. E. de (1964): Ned. Tijdschr. v. Tandheelk. 71: 665.

Visser, J. B. (1968): Ned. Tijdschr. v. Tandheelk. 75: 207.

Landréstraat 485,
's-Gravenhage-13.